

ŽELEZNIČAR

Glasilno Saveza železničara Jugoslavije.

Izhaja vsakega 5. in 20. v mesecu.

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana,
Šelenburgova ulica št. 6/II.

Posamezna št. stane 50 p, mesečno 1 Din,
celoletno 12 Din. — Za člane brezplačno.

Oglasi: prostor 1 × 55 mm 1 Din.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani,
ter opremljeni s štamp. dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so
poštne proste.

Zakon o delavnem času.

14. junija t. l. je stopil v veljavo »Zakon o zaščiti delavcev«, ki vsebuje tudi odredbe o delavnem času. 25. junija se je vršila v Zagrebu na poziv pokrajinske uprave anketa za izvedbo zakona o delavnem času. Pri tej priliki je delegat Saveza podal sledečo izjavo:

V vprašanju izvedbe zakonitega delavnega časa podajam v imenu Saveza železničarjev naslednjo izjavo:

»Zakon o zaščiti delavcev predvideva v § 1. da spadajo pod njegovo okrilje tudi prometna podjetja, ne ozirom na to, komu pripadajo, zasebnim ali javnim napravam. Po § 6 za industrijska in rudarska podjetja delavni čas ne more trajati več nego 8 ur dnevno, odnosno 48 tedensko; kot industrijska podjetja pa se smatrajo vsa ona, ki zaposlujejo več kot 15 delavcev. V teh podjetjih se more delo podaljšati samo tedaj, če glasuje za to $\frac{1}{5}$ zaposlenih delavcev in sicer največ za dve uri dnevno skozi tri mesece. Po § 10. se pa mora to delo plačati najmanj 50% višje od navadnega.

Zakon pravi v svojem § 1., da vse to velja tudi za prometna podjetja, v § 6. odsek 5. pa pravi, da bo določil za prometna podjetja (železnice, paroplovbo, tramvaje, pošte, telefone in slične naprave) delavni čas resorni minister sporazumno z ministrom za socialno politiko in v smislu odredb tega zakona.

Ta smisel pa je podana v § 8. pod 1., ki predvideva, da »v podjetjih, ki morajo po svoji naravi ali v javnem interesu delati potom izmene brez prekinjenja, more pomožno osebje delati tudi preko maksimalnega delavnega časa, da pa število delavskih ur v nobenem slučaju ne sme prekoračiti 60 ur tedensko ter da se to plača kot nadurno delo.«

§ 13. pa predvideva, da je delo v nedeljah dovoljeno za »podjetja v katerih je delo po naravi neprekinljivo«.

§ 6. ni rekel, da-li bodo resorni ministri predpisovali delavni čas za vsa prometna podjetja, ali samo za ona, ki so last države.

Ta pripomba je radi tega, ker je tudi uredba o delavnem času z 23. septembra 1919 v § 1. predvidevala 8 urnik za vsa podjetja, pa tudi za prometna, s tem, da bo pri drugih določen s posebnimi modifikacijami od strani resortnih ministrov. Toda ves čas, od leta 1919 pa do sedaj, se ni izvedla uredba, niti niso izšle kakšne modifikacije. Eksekutivna služba državnih železnic ne ve za omejitve delavnega časa, ter ga podaljšuje v brezkončnost. So slučaj, da je bil odpuščen strojevodja, ki je po 60 urni nepretrgani službi izjavil, da je truden.

Zasebne prometne ustanove se v zadevi delavnega časa ravna po državnih prometnih ustanovah, pa bodo na podlagi tega tudi zasebne prometne ustanove

prezirale odredbe tega zakona, ker bodo čakale na modifikacije resortnih ministrov, če te modifikacije veljajo tudi za zasebna podjetja.

Da so se do sedaj gazile pravice delavcev in nameščencev prometnih ustanov v pogledu vpoštevanja v zakonu določenega delavnega časa, izvira iz tega, ker se železniškim delavcem in uslužbenecem ne daje tisti vpliv na zakonodajo, katerega imajo vsi ostali delavci in nameščenci. To zapostavljanje je predvideval tudi zakon o zaščiti delavcev.

§ 5. pravi, da se »delavno razmerje med podjetniki navedenimi v § 1. (torej tudi prometnimi) regulira z osebnim ali kolektivnim dogovorom...« a § 6., odsek 5. zopet izvzema od tega delavce prometnih ustanov, odredajoč, da bo delavni čas za te določil resorni minister. Pravica dogovora, osebnega kakor kolektivnega, je odvzeta vsemu prometnemu osebju, medtem ko ostalemu osebju ni, vsled česar je stavljeno prometno osebje v inferioren položaj.

Z ozirom na vse to protestira Savez železničarjev Jugoslavije najodločneje:

1. radi neupoštevanja zakonitega delavnega časa, ki je bil z uredbo iz leta 1919 veljaven tudi za prometne ustanove;

2. radi poslabšanja določil o delavnem času, katera predvideva novi zakon, s tem, da je izvršel uredbo, ki je bila nesporno boljša;

3. radi tega, ker se za prometna podjetja dovoljuje podaljšanje delavnega časa na 10 urno dnevno, kar v vseh drugih industrijskih podjetjih ni slučaj;

4. radi tega, ker se z zakonom o delavnem času (§ 5.) z gaženjem delavske pravice samoopredeljevanja pri določitvi delavnika gazi tudi pravica delavskega združevanja, a pri prometnih ustanovah se uvaja popoln absolutizem delodajalca.

O zakonu o zaščiti delavcev in delavnem času bomo še spregovorili.

Vsem delavskim organizacijam!

Sodrug!

Odbor mednarodnega strokovnega Saveza v Amsterdamu (M. S. S.) je presojaioč splošni položaj v Nemčiji z zadovoljstvom konstatiral, da so delavske organizacije v Nemčiji zmožne, da branijo republikansko ustavo. Nemško kralvstvo se je trdno odločilo, da brani s krvavimi in težkimi borbami priborjene politične in socialne pridobitve in jih dalje razvija. Pripravljeno je, da revolucionarne pridobitve brani napram vsaki reakciji in z vsemi razpoložljivimi sredstvi.

Istotako odobrava odbor M. S. S. z veseljem tozadevni akcijski načrt nemškega delavstva. Mednarodni strokovni Savez bo v polni meri podpiral izvedbo

tega akcijskega načrta. M. S. S. ve, da bi poraz delavstva in demokracije v Nemčiji pomenil poraz svetovne mednarodne demokracije, da bi zmaga monarhistov in nacionalistov v Nemčiji dovedla do zmagonosnega pohoda reakcionarcev v vseh državah.

Sklicujoč se na klic svetovnega proletariata: »Delavci vseh dežel, združite se!« zahteva M. S. S. od vseh svojih pristašev aktivne solidarnosti ob priliki predstojećih dogodkov. Nihče ne sme biti ravnodušen napram borbi, ki io vodi nemški proletariat proti nemški reakciji. Svetovni mir je odvisen od uspeha te borbe. Gospodarski napredek je na kocki.

V teh važnih zgodovinskih časih zahtevamo od nemškega delavstva, da v oplni meri vrši svojo dolžnost. Istočasno pa je tudi naša dolžnost, da zahtevamo od vseh priključenih organizacij najaktivnejšo čuječnost. Enotni ideali in cilji zahtevalo tudi enotno izvrševanje dolžnosti.

Vsak naj s pozornostjo zasleduje dogodke v Nemčiji. Nemški proletariat naj bo obkrožen z ustvarjajočo simpatijo svetovnega proletariata. Vsak naj dela na to, da vladna politika v njegovi državi ne bo ojačevala položaja nemških reakcionarcev in s tem napravila napore socialne demokracije v Nemčiji negotove.

Z ozirom na splošno zaupanje delavskega sloja v vseh državah in v globokem prepričanju da je ta borba obenem tudi borba delavske Internacionale, je odbor M. S. S. trdno uverjen, da bo nemški proletariat v tej borbi zmagal.

Republika naj končno zmaga monarhistično reakcijo. Bodimo pripravljeni in močni! Pokažimo, da smo zreli za velike nevarnosti! Nemški proletariat zahteva popolnoma opravičeno pomoč Internacionale, kakor zahteva mednarodni proletariat upravičeno od nemškega delavstva, da pokaže svojo moč v borbi med napredkom in suženjstvom, v borbi med preteklostjo in prihodnostjo.

S soldarnostjo Internacionale bo nemški proletariat zmagal.

Berlin, 9. julija 1922.

Odbor Mednarodnega strokovnega Saveza.

Gaženje delavskih pravic.

Že v zadnji številki »Železničarja« smo poročali o imenitno izpeljani prevedbi plač iz kronske v dinarsko vrednost.

Uredba z dne 27. julija 1921, št. 16.536 M. S. sama je že povzročila mnogo prahu, ker ni priznala načela: »Kolikor kron, toliko dinarjev«. Vse osebje je pričakovalo štirikrat večjo plačo. Pa kaj se je zgodilo? Odredba je prinesla grozno razočaranje, ker so se zvišale s a m o temeljne plače, pa še te ne v sorazmerju z prejšnjimi kronskimi.

Pričakovali smo, da bodo zakonodajci uvideli, da je ta uredba slaba in da jo bodo z zakonom popravili. A britko smo se varali. Uredba je postala zakon, zakon, ki globoko vsekava v interese celokupnega železniškega objekta. Vse je šlo preko nas, kar kaže jasno sliko »demokracije«.

Smelo trdimo: zakon o prevedbi kronskih plač na dinarske je brezzakonitost. S tem zakonom je prikrajšanih 90% objekta na svoji plači, pa tudi na službenih letih in pokojnini. Kakor smo že zadnjič povedali, ne upošteva ministrstvo nobene pragmatike, v kateri so zajamčene delavske pravice — pač, upošteva jih, toda samo takrat, kadar objemu kaj škoduje. Ministrstvo je pogazilo vse odredbe, predvidene v vseh pragmatikah, ker je: 1. oškodovalo objekte na stalnih plačah; 2. ker je podaljšalo rok avtomatičnega napredovanja in s tem podaljšalo leta služ-

bovanja, če želi, da bo upokojeno s pokojnino, katero je po stari pragmatiki že doseglo; 3. ker mu je odvzelo stanarino, ki spada v fiksirani del zaslužka in 4. ker se že 3 leta ne upoštevajo predpisi glede obleke, ker se ista ne da nikomur, če je tudi z zakonom zagantirana.

Iz vzporedbe kronskih plač napram dinarskim plačam ponovom zakonu in stari uredbi, se vidi, n. pr. da počenši z VIII. činovnim razredom znaša primanjkljaj regulirane letne plače 100 do 300 dinarjev, v VII. 200—400, v VI. 600—800, v V. 900—1500, v IV. 1700—2100, v III. 2000 dinarskih enot manj, kot je bilo popreje kronskih enot.

Pri pripravnikih znaša ta diferenca 100 do 300 dinarjev, pri uslužbencih pa najvišja pri plači 1800 kron, 120 dinarjev.

Naslednje tabele naj pokažejo naklonjenost ministrstva do železničarjev.

a) Uradniki.

Bivše ogrske železnice			Bivše avstrijske železnice			Biv. B. H. želez. in voj. želez.			Pomorska oblast			Nove plače				
činovni razred	stopnja	Plače v K	činovni razred	stopnja	Plače v K	činovni razred	stopnja	Plače v K	činovni razred	stopnja	Plače v K	činovni razred	stopnja	Plače v Dinarjih		
IX.	1.	1600	X.	1.	1600	XI.	1.	1700	XI.	1.	1600	XI.	1.	1600		
	2.	1800		2.	1800		2.	1900		2.	1800		2.	1800	2.	1800
	3.	2000		3.	2000		3.	2100		3.	2000		3.	2000	3.	2000
VIII.	1.	2300	IX.	1.	2200	X.	1.	2300	X.	1.	2200	X.	1.	2200		
	2.	2600		2.	2400		2.	2500		2.	2400		2.	2400	2.	2400
	3.	2900		3.	2600		3.	2700		3.	2600		3.	2600	3.	2600
VII.	1.	3200	VIII.	1.	2800	IX.	1.	3200	IX.	1.	2800	IX.	1.	3000		
	2.	3500		2.	3000		2.	3400		2.	3000		2.	3200	2.	3200
	3.	3800		3.	3200		3.	3600		3.	3200		3.	3400	3.	3400
VI.	1.	4200	VII.	1.	3600	VIII.	1.	4000	VIII.	1.	3600	VIII.	1.	3600		
	2.	4600		2.	4000		2.	4400		2.	4000		2.	3900	2.	3900
	3.	5000		3.	4400		3.	4800		3.	4400		3.	4200	3.	4200
V.	1.	5400	VI.	1.	4800	VII.	1.	5400	VII.	1.	4800	VII.	1.	4500		
	2.	6000		2.	5400		2.	6000		2.	5400		2.	4800	2.	4800
	3.	6600		3.	6000		3.	6400		3.	6000		3.	5100	3.	5100
IV.	1.	7200	V.	1.	6400	VI.	1.	7200	VI.	1.	6400	VI.	1.	5500		
	2.	7800		2.	7200		2.	7800		2.	7200		2.	5900	2.	5900
	3.	8400		3.	8000		3.	8000		3.	8000		3.	6300	3.	6300
III.	1.	9000	IV.	1.	10000	V.	1.	—	V.	1.	10000	V.	1.	7000		
	2.	10000		2.	12000		2.	—		2.	12000		2.	12000	2.	8000
									IV.	1.	14000	IV.	1.	8000		

b) Pripravnik.

bivš. org. železnice	bivš. avstr. železnice	bivš. B. H. železnice	pomorske oblasti	Nova plača	
sedanja plača v kronah				stopnja	v dinarjih
1.200	1.200	1.300	1.000	1	1.200
1.300	1.300	1.300	1.090	2	1.290
1.400	1.400	1.400	1.180	3	1.380
1.500	1.500	1.500	1.270	4	1.470
1.600	1.600	1.600	1.360	5	1.560
1.800	1.800	1.800	1.450	6	1.680
	1.900				
2.000	2.000	2.000	1.540	7	1.860
2.200	2.200	2.200	1.630	8	2.040
2.400	2.400	2.400	1.720	9	2.220
2.500					
2.600	2.600	2.600	1.890	10	2.400
2.800	2.800	2.800	1.890	11	2.580
2.900					
3.000	3.000	3.000	1.890	12	2.760
3.200	3.200	3.200	1.890	13	2.940
3.400	3.400	3.400	1.890	14	3.120
3.600	3.600	3.400	1.890	15	3.300

c) Uslužbenci.

600	900	800	900	1	900
700		900			
800					
900	1.000	1.000	980	2	980
1.000					
1.100	1.100	1.100	1.060	3	1.060
1.200	1.200	1.200	1.140	4	1.140
1.300	1.300	1.300	1.220	5	1.220
1.400	1.400	1.400	1.300	6	1.300
1.500	1.500	1.500	1.300	7	1.390
1.600	1.600	1.600	1.460	8	1.480
1.700	1.700	1.700	1.540	9	1.570
1.800	1.800	1.800	1.600	10	1.680

Kdo torej hujska železničarje? Kdo jih torej sili v organizacije, zoper katere se vse oblasti in kapitalisti tako pogumno borijo? Kdo spravlja delavne sloje v be-

do in pomanjkanje, kdo vzgaja nezadovoljnost, ki rodi odpor? Na vsa ta vprašanja naj si gospoda, ki je tako »človekoljubna« sama odgovori in si kot grešnik potrka na svoja prsa. Kapitalizem nam sili meč v roke — in mi ga vzamemo!

Stanovanjska beda.

Ob večjih železniških postajah se nahajajo cele skupine vagonov, ki služijo ob sedanji stanovanjski bedi za stanovanja. Pričakovali smo, da bodo ta zasilna stanovanja vendar izginila ter da se bo stanovanjska mizerija omilila. Na tisoče in tisoče delavnega ljudstva pa stanuje v podstrešnih in podzemskih zaduhlih izbah in pričakuje boljših časov...

Zadnja vojna, kakor tudi povojne razmere so pokazale, da je proletariat grozno potrpežljiv, da je res suženj, ki stoji, kamor ga postaviš.

Kakor vidimo, stanovanjske bede še ne bo konec in ljudstvo naj še vedno trpi. Toda tudi tega mora biti enkrat konec. Nerazumljivo nam je početie one »skrbne« gospode, ki pravi, da skrbi za odpravo stanovanjske bede. Razlagamo si stvar pač tako, da trdimo, da je vsa ta gospoda slepa, oziroma da je za njo delavec »pofel«, ki ne potrebuje stanovanja, in ki je z vsem zadovoljen.

Stanovanjski urad se roga ljudem in je najbrže le zato tukaj, da mu ljudje nanzanajo prazna stanovanja, katerih pa potem ne dobijo. — Stavbno gibanje je povsod živahno, toda vse te palače so le

za bogatine. Južna železnica je sezidala n. pr. na Resljevi cesti lepo hišo, pa ne za delavce; poleg kolodvora drugo, pa tudi ne za delavce. Ljubljanska kreditna banka zida mogočno palačo, Trboveljska premogokopna družba istotako — le za delavca ni ničesar.

Morda bi pa zidala država delavske hiše? Kaj še, kdo bo pa potem hodil na konferenco, kjer se potrošijo milijoni, kdo bo potem vzdrževal armado, v kateri stane vsak vojak mesečno 4000 K, kaj bodo potem rekli ministri in visoki gospodje, katerim osive lasje v skrbi za ta proletariat?

Kako se bomo pa potem rešili stanovanjske bede?

Imamo »recept«, ki bi te razmere lahko ozdravil in katerega bi predložili g. pokrajinskemu namestniku in ga vprašali — kako je vendar s tistimi Wranglovci, ki zasedajo po Sloveniji stanovanja. Ali so to že priznani naši državljani, ali so le pritegnenci. Vprašali bi ga nadalje, če ne bi bilo mogoče da bi Wranglovci izpraznili stanovanja in šli za čas, dokler jedo naš kruh, stanovati v vagonih?

Vprašali bi g. pokrajinskega namestnika tudi, kako je to, da imajo stanovanja vsi bogatini, le reveži morajo sedeti na pragu?

Vzroke stanovanjske bede ni treba niti popisovati, ker so tako očitni, da jih vidi slepec.

Zahtevamo pa najodločneje, da država zida za svoje nameščence stanovanjske hiše, da s tem izprazni zasebna stanovanja. Predvsem pa zahtevamo, da se povsod, kjer je stanovanjska beda, ugotovi, kdo ima pravico bivati v občini in kdo ne. Wranglovci nimajo pri nas nikakega opravka, naj torej gredo, odkoder so prišli. Verižnikom in špekulantom pa naj preskrbi policija in sodišče stanovanja.

Ne igrajte se z ljudstvom in ne mučite ga po nepotrebem. Ne revolucionirajte ga in dajte mu pravice, ki mu gredo!

Gospoda pokrajinskega namestnika pa prosimo, da se v jeseni, ko ne bo več taka vročina, zavzame za stanovanjsko bedo in naj napravi red. Če ne ve, kako omiliti stanovanjsko bedo, pa naj skliče anketo, pa mu bomo mi povedali.

Malo odgovora.

O ulogi žoltih. »Železničar« z dne 14. maja je poročal: »Obveščeni smo, da ima policija posebno povelje, da pazi na delo našega Saveza...« Žolti so na to reagirali in sicer v »Srpskom železničaru« iz Beograda in v »Jugoslovanskem železničarju« v Ljubljani. V svojem odgovoru niso dokazali, da ne stoji v zvezi s policijo in ravnateljstvom, temveč so svojo ulogo podkrepili s tem, da so nas nazvali za komuniste, trdeči, da se bojimo, da bi se nam ne izjalovile naše »zakotne akcije« in da se ne razkrijejo »prsti zamazani s komunizmom«. Če je kdo razkril s tem svoje »zakotne akcije« in svoje »prste« zamazane z denuncijantstvom, so to napravili žolti »Zvezarji« v Ljubljani in »nacionalci« v Beogradu. Nas jako veseli da se malo presončijo in da pokažejo svojo ulogo tudi v javnosti in med železničarji. Da o njih sodimo prav, nam je dokaz celo »Glasnik železniških činovnika« organ železničarskega uradniškega združenja, ki piše: »Dovolj jasni in smo vsi prepričani, da njih (t. i. Zvezin — ured.) namen ni bil, v poštenem boju razčistiti razlike v naziranjih med uradničtvom in utreti pot, da se doseže enoten nastop vseh uradnikov. V boju proti nam so se

posluževali najnižkotnejših sredstev, kakršnih zgodovina strokovnega gibanja do tedaj še ni bila zabeležila. Tako so na primer na frivolen način izrabili narodno zavest, ki je med našim uradništvom globoko razvita, in vrgli v svet trditve, da je naše društvo internacionalno. V resoluciji, ki so jo ti naši tovariši predlagali na uradniškem sestanku v Zidanem mostu dne 13. marca t. l., so se povzpeli celo do trditve, da je »vsaka včlanjenost pri kakem internacionalnem, četudi uradniškem društvu, protežiranje protidržavnih elementov in izdajstvo nad narodom in domovino.

Tako so nas proglasili celo za veleizdajalce in pozvali v isti resoluciji vlado, da ugotovi pri vseh večjih podjetjih, ako nimajo zaposlenih tujerodcev in državi sovražnih elementov in da stopi v

zadevi njih odstranitve v stik s poklicnimi organizacijami. Razume se, da so smatrali v tem oziru za najbolj poklicano Zvezo jugoslovanskih železničarjev. Ni nam znano, da-li se je vlada temu pozivu odzvala, gotovo pa je, da so oblasti z veliko vneto iskale informacije o našem društvu, ki pa so, kakor se samo po sebi razume, dokazale, da nismo niti protidržavni, niti protidomovinski, niti protinacionalni in tudi ne internacionalni. Tako piše »Glasnik železničarskih činovnikov« organ združenja, ki je s svojim delom pokazalo, na ni razredno, še manj, da je socialistično, da je komunistično, o tem pa sploh ni misliti. Zveza jugoslovanskih železničarjev naj si to dobro zabeleži; nadaljni komentar o tej stvari pa je nepotreben. Na svidenje!

I. vsedelavski zlet 1922 v Celju.

Med nami je velika potreba spoznanja in zblíževanja. Celjan ne pozna Jeseničanov, Mariborčan ne Ljubljčanov, Belgrajčan ne Zagrebčanov. Potrebno pa je tudi, da naši buržoaziji pokažemo v proletarski solidarnosti, da tudi mi živimo in se gibljemo. Proletarske moči je izrabljati in deloma še izrabljajo buržuji. Le pogledimo Sokolski zlet v Ljubljani. Delavci bodo telovadili, se napenjali, buržoazija se pa bo smejala in nosila lepo uniformo. Ljudstvo je še danes po starem kopitu »panem en circenses« — kruha in igre — zahteva kakor nekdanj starorimsko ljudstvo. Tega se buržoazija zaveda in ker ona ljudstvo potrebuje ob volitvah, mu da kruha, sicer prav pičlo in igre da mu želodec potolaži in ga priveže nase.

Dokler bo delavec orožje buržoazije in kapitalizma, toliko časa bo zaslužjen. Delavec si mora igre sam prirejati. Kakšen vpliv ima taka osamosvojitve na proletarijat, nam kaže delavsko gibanje drugod, kjer si delavci sami prirejajo zabave (Češka, Avstrija, Nemčija).

Tudi v Jugoslaviji smo proletarci, ki hočemo osamosvojitve. Slovenske proletarske organizacije so že precej močne in so se postavile na lastne noge. Odločile so se za nov korak:

Vse celjske razredne organizacije bodo priredile 6 avgusta t. l.

I. VSEDELAJSKI ZLET 1922 V CELJU.

Vabimo vse proletarce na udeležbo. Vsakdo naj prihiti ta dan v proletarsko trdnjavo Celje, da istočasno, ko bo buržoazijski Sokol v Ljubljani defilirao pred kapitalizmom, defilirao proletarci pred rdečo zastavo svobode. Povabljeni so tudi inozemci. Storili smo vse korake, da poskrbimo udeležencem za vse možne ugodnosti. Vsa naša društva prosimo, da iz solidarnosti ta dan opuste vse druge prireditve. Natančen program bomo objavili te dni in poslali povabila z navodilom: Vse informacije daje in prijave sprejema (do 25. t. m.):

Zletna pisarna I. vsedelavskega zleta 1922, v Celju, Vodnikova ulica 3.

Iz Saveza.

Vsem podružnicam!

V nedeljo 9. t. m. se je vršila v Zagrebu savezna plenarna seja, ki je razpravljala o poročilu tajništva, o položaju gibanja, o izmenj zakona o draginjskih dokladah, o zakonu o zaščiti delavcev in o zvišanju članskih prispevkov.

I.

Iz tajniškega poročila o dvomesečnem delu savezne uprave je važno, da je uprava vzdrževala zvezo z 65 podružnicami, katerim je poslala 123 dopisov organizatorične in intervencijske vsebine. Poleg tega je poslala vsem podružnicam 8 okrožnic v skupnem številu 449 dopisov, ali skupno 572 dopisov.

Intervencij v raznih slučajih je bilo 55 in sicer: pri ravnateljstvu državne železnice v Zagrebu 21, pri generalnem ravnateljstvu v Beogradu 2, pri ministrstvu za promet 2, potom Socialističnega poslanskega kluba na ministrstvo za promet in kr. vlado 6, potom Glavnega delavskega saveza Jugoslavije na ministrstvo za promet in kr. vlado 3, potom delavske zbornice na ravnateljstvo drž. žel. v Zagrebu in ministrstvo za promet, ministrstvo za socialno politiko in kr. vlado 5, pri južni železnici v Zagrebu, Ljubljani in Mariboru 6, pri Slavonsko-podravski železnici v Belišću 2 in pri železniški konzumni zadrugi v Zagrebu 1.

Razven zaščite posameznih sodrugov, da dobijo svoje zagarantirane pravice, katere so se kršile, so se vse ostale intervencije saveza nanašale na splošne stvari in sicer: nabavo obleke za celokupno osobje, izplačanje denarja od-

vzetega za ravnateljske konzume, za zvišanje plač delavskemu osobju, za zvišanje kilometrine, za ureditev kasarn po progah, za dostojno potrežbo železničarjev v železniških restavracijah po progah, za skrajšanje delavnega časa voznega, strojnega, progovnega in postajnega osobja, proti velikim globam, za imenovanje vseh tistih, ki bi že morali biti imenovani, proti preganjanju železničarjev, za novo pragmatiko, za priznanje organizacije in zaupnikov, za sprejetje odpuščenih železničarjev itd.

V vseh teh slučajih je podvzela savezna uprava korake in v mnogih stvarih dosegla tudi uspehe, v mnogih slučajih pa je intervencija še v teku in je njihovo rešenje odvisno od zmage železničarske organizacije in od tega, kako bodo železničarji v vseh krajih podprli savez z pristopanjem v organizacijo in z odzivom na akcije.

II.

Razpravljajoč o položaju našega gibanja je plenarna seja odobrila korak izvrševalnega odbora v zadevi upostavljenja Zveze s Strokovno komisijo v Ljubljani, s pomočjo katere naj bi se ozdravil in dvignil naš pokret v Sloveniji. Istotako je plenum odobrila korak izvrševalnega odbora glede akcije za povzdigo pokreta v Srbiji, posebno pa podružnice v Beogradu. To pa radi tega, ker bo potom te podružnice lažja zveza z prometnim ministrstvom sporazumno z Glavnim delavskim savezom Jugoslavije v Beogradu in istočasno z delavsko zbornico.

Sklepalo se je nadalje tudi o prevzetju imovine prejšnje Splošne železničarske organizacije v Ljubljani.

Splošno stanje našega gibanja je povsem zadovoljivo. Savez se razvija kljub vsem zaprekam od oblasti, ravnateljstva in velikega števila nasprotnih organizacij.

III.

Da se zvišajo plače vsemu nižjemu osobju — imenovanemu in delavcem, je savezna uprava zahtevala od vlade, da se ukinejo vsi draginjski razredi, posebno še III., IV. in V. Sestavila je pregled cen vsem življenjskim potrebščinam vseh draginjskih razredov in ga predložila kot dokaz, da ne obstoji velika razlika v draginji v posameznih krajih. Zato je potrebno, da se draginjske doklade v vseh krajih in za vse železničarje zenačijo.

IV.

Maja meseca t. l. je stopil v veljavo zakon o zaščiti delavcev, ki vsebuje tudi določbe glede delavnega časa, borz dela, delavskih zbornic in delavskih zaupnikov. Plenarna seja je naročila izvrševalnemu odboru, da skrbi za izvedbo zakona na železnicah, posebno pa, da čim preje izvede volitve delavskih zaupnikov po vseh delavnicah, kurilnicah itd., kakor to predvideva zakon. Železničarji naj se torej zanimajo za ta zakon.

V.

V zadevi zvišanja članskih prispevkov od 5 na 7,50 in 10 Din apelira plenarna seja na vse sodruge, da v čim največjem številu pristopijo v članski razred z mesečnim prispevkom 10 Din. Tudi strokovna organizacija brez močne finančije ne pomeni ničesar.

Te razprave in sklepi plenarne seje so nam dokaz, da Savez živi in dela, od zavednosti članov pa so odvisni uspehi.

Maročani in železnica. »Citi de Paris« poroča, da so Maročani pozdravili z velikim veseljem novo železnico. Z vlakom se vozijo kakor otroci na vrtuljaku, občudujejo hitrost vožnje in kar ne morejo razumeti železniške skrivnosti. Na malih postajah zahtevajo pri blagajni »za pet frankov železnice« ter jim je vseeno, kam se peljejo. Ko morajo izstopiti so silno potrtni ter se žalostno vračajo peš po železniškem tiru.

Pravila saveza, ki jih je odobrila kongres, so se poslala Glavnemu delavskemu savezu Jugoslavije v Beogradu na vpogled ter delavski zbornici in ministrstvu za potranje zadeve v potrditev. Kakor hitro bodo potrjena in dotiskana, jih bomo razposlali vsem članom.

Članske knjižice so v tisku. Tiskane bodo v hrvaškem, slovenskem in srbskem jeziku.

Zamenjava članskih knjižic se bo izvršila takoj, tako, da bo imel vsak član začetkom avgusta novo člansko knjižico, v kateri bodo uvedena tudi pravila in pravilnik.

Članska knjižica bo stala 10 K.

Zvišanje članarine stopi v veljavo s 1. avgustom t. l. in znaša mesečno 7,50 Din in 10 Din, ter 2 Din za železniške vpokojence.

Po sklepu kongresa morajo do konca junija t. l. sklicati vse podružnice sestanke, na katerih naj se ugotovi koliko članov bo plačevalo članarino po 7,50 Din in koliko po 10 Din, kar naj se takoj sporoči centrali v Zagrebu.

Novo članske znamkice bodo izgotovljene v prvi polovici meseca julija, nakar se bodo razposlale vsem podružnicam, zajedno s članskimi knjižicami.

Novo podpore so po novem pravilniku sledeče:

Izredne, v slučaju smrti v družini, brezposelne vsled izprtja:

Za člana, ki plačuje mesečno Din 7,50 10 Din. Po 12 mesecih članstva 60 Din 70 Din. Po 24 mesecih članstva 80 Din 100 Din. Po 36 mesecih članstva 100 Din 125 Din. Po 48 mesecih članstva 120 Din 150 Din. Po 60 mesecih članstva 140 Din 175 Din. Po 72 mesecih članstva 160 Din 200 Din. — Posmrtnina znaša: Za člana, ki plačuje mesečno 7,50 Din 10 Din. Po 24 mesecih članstva 140 Din 175 Din. Po 48 mesecih članstva 200 Din 250 Din. Po 72 mesecih članstva 260 Din 320 Din. Po 96 mesecih članstva 320 Din 400 Din.

Vse podružnice, ki hočejo sklicati shod in žele govornika, naj se obrnejo na pokrajinsko tajništvo Saveza železničarjev Jugoslavije v Ljubljani, Selenburgova ulica 6-II.

Sekcija strojevodij.

Strojevodja namestnik je imel 11. junija t. l. tretjo rezervno na južnem kolodvoru v Zagrebu. Po turnusu je imel že čez 12urno službo in je vsled tega zahteval, da naj ga puste v kurilnico, ker ni bila več njegova dolžnost, da bi še nadalje premikal. Skupinovodja ni hotel o tem ničesar slišati; strojevodja namestnik pa popolnoma upravičeno radi tega ni hotel več premikati. Skupinovodja in premikalni nadziralci sta ga začela psovati z povsem neprimernimi priimki, kakor »ušivec«, »rekrut« . . . Ker tega še ni bilo dovolj, je prišel še postajenačelnik in je tudi on stresel svojo olikanost nad strojevodjem. Rekel je, da nove rezerve sploh ne bo pustil iz kurilnice.

Vprašamo obratno ravnateljstvo južne železnice, če hoče g. postajenačelnika podučiti, kako naj postopa z ljudmi? Če obratno ravnateljstvo tega noče storiti, si bomo tudi mi znali poiskati pot, ki bo g. postajenačelnika naučila, da z ljudmi, ki se morajo truditi celo življenje samo za tuji kapital, ne bo postopal kot z 15-letnim smrkavcem. — Garaj, garaj, ko so ti po šle moči pa — umri! — **Strojevodja.**

Razno.

Vse podružnice opozarjamo, da intervenira Savez pri ravnateljstvu južne železnice, ali pri Inspektoratu državnih železnic le za svoje člane in se mora vsak, ki prosi pri pokrajinskem tajništvu v Ljubljani za kako intervencijo, izkazati s člansko knjižico, ali pa prinesiti potrdilo od predsednika dotične podružnice. Da je v resnici član Saveza. V mnogih slučajih se obračajo na nas železničarij, ki niso naši člani, mnogokrat pa tudi člani nam nasprotnih organizacij. — Pokrajinsko tajništvo Saveza železničarjev Jugoslavije v Ljubljani.

Kdo je to dovolil? Nekaterim uslužbencem južne železnice v Ljubljani se je odtegnil pri izplačevanju mezd za mesec julij pod opazko »blok« znesek od 8 do 32 kron. Ker marsikdo ni vedel, zakaj se mu je ta vsota odtegnila, so uslužbenci vprašali izplačujočega uradnika, zakaj se jim ta znesek odtegne od mezde. Uradnik jim je odgovoril, da je to članarina za Z. J. Ž. Ker pa niso vsi člani te žolte zveze, so zahtevali odtegnjene zneske nazaj, nakar jih je uradnik poslal k nekemu drugemu gospodu, in ta zopet k neki gospodični.

Kolikor nam je znano, je ravnateljstvo prepovedalo odtegotvanje prispevkov od mezde za katerokoli organizacijo, vendar pa se ta prepoved pred nosom ravnateljstva ne upošteva. Opozarjamo gosp. Bračiča da nočemo iskati svojega zaslužka pri raznih gospodih in gospodičnih in zahtevamo, da se nam izpača polna mezda. — Morda bi vedela o tem povedati kaj več Z. J. Ž.?

Železničarska zavarovalnica zoper nezgode v Ljubljani se je preosnovala z dnem 1. julija 1922 na podlagi zakona o zavarovanju delavcev z dne 14. maja 1922. »Uradni List« štev. 62/22 v ekspozituro osrednjega urada za zavarovanje delavcev. Interesenti se opozarjajo, da naslavljaajo odslej dalje vse dopise na naslov: »Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu, izpostava II. v Ljubljani. Cankarjevo nabrežje štev. 3/II.

ŽELEZNIČARSKA STAVKA V AMERIKI.

V Ameriki je izbruhnila v velikanskem obsegu železničarska stavka, ob priliki katere je prišlo do krvavih nemirov. Stavka 400.000 železničarjev, katerim se bo morda priključilo še 800.000 železničarskih uslužbencev.

Pri Južni železnici pravijo, da ne jahajo konjička, ker je zasebno podjetje. Moderni so, prilagoditi se znajo. Morebiti res, kar se tiče dohodkov. Vozne cene zvišujejo prav pridno.

Pisarniški pavšal imajo pa še vedno prav tako »visok«, kakor leta 1914: 15 par ali 60 vinarjev na mesec. Če bi si kupil poduradnik samo 1 svinčnik, mora dati iz svojega 1 Din 85 par. Porabi pa najmanj dva. Povrhu seveda tudi peresa, pivnike, črnilo itd. To mora kupiti vse iz svojega . . .

Propaganda za ščuvanje proti železniškim uslužbencem.

Železniški mogotci v New Yorku se prav dobro zavedajo, da je porazdelitev železniških uslužbencev v organizaciji v razne kategorije najboljšo sredstvo za preprečenje stavk.

S posebnim veseljem poudarjajo, da se glasovanja o stavki ne udeležujejo pametni uslužbenci, ki so organizirani v štirih bratovščinah.

»Ako drugi delavci zastavkajo« izjavljajo oni, se lahko zanesemo na prometne uslužbence, da nam garantirajo za obratovanje železnic.

Predsednik Unia Pacific železniške družbe se je na neki konferenci izjavil: »Prav nič nas ne skrbi. Grožnje o stavki prav malo štejejo. Kapital lahko preveč dolgo časa vzdrži proti njej, če tudi del delavcev stavka, povrhu tega imamo pa še ljudsko nezavednost na razpolago.«

Tako so pričeli z agitacijo, da naščuvajo javno mnenje proti uslužbencem še predno je prišlo do stavke, so pričeli kričati o nasilnih dejanjih.

»Obširno fizično nasilje« so rekli mogotci »to je edini strah«.

Kar delajo železniški mogotci danes v Ameriki, bodo jutri delali naši pri nas.

Izobrazba in razvedrilo.

V kapitalističnem družabnem redu velja načelo: kolikor imaš, toliko veljaš. To načelo pa se tudi prav kremenito izvaja in meče vse svoje zle posledice med svet, ki se bori za denar. Prineslo pa je to načelo tudi uboštvo in nemoralno.

Življenje je danes za delavne sloje težko, ker se morajo boriti za denar, da si ohranijo svoj obstoj. Pri delu ne navdaja delavca misel kako bo predmet, ki ga obdeluje še bolj izpopolnil, temveč on dela povsem mehanično in samo zato, da si zasluži denar, ker brez denarja ni življenja.

Tudi kapitalist misli pri svojem delu samo na denar, vendar pa pri tem nikdar ne pozabi na to, kako si bo svoje imetje še povečal. Pri tem uporablja svojo vsestransko izobrazbenost.

Proletariat se dobro zaveda, da s svojim delom kupi imetje posameznikom in da je to krivično. Vendar pa ne zna najti poti, da bi ta krivični družabni red prevrgel in ustvaril novega ki bo pravičnejši. Nprestano se združuje v svojih organizacijah, ruje sem in tja, poskuša tu in tam, da bi se otrese kapitalističnega suženjstva. Sto in stoletja se že bori, pa še danes pada na kolena pred — denarjem. In še bo padal tisočletja, če bo slepo veroval tistim, ki živijo na delavskih žuljih . . .

Glavni vzrok temu žalostnemu položaju je — mlačnost proletariata, iz česar izvira pomanjkanje izobrazbe.

Proletariat se nikdar ne bo osvobodil, dokler ne bo čutil v sebi moči, ki mu jo bo dala izobrazba.

Izobrazbo si bo pridobil proletariat v svojih strokovnih in izobraževalnih organizacijah.

Boriti pa se moramo proti kapitalističnim načelom in za načelo: kolikor znaš, toliko veljaš.

Znižanje plač v Ameriki. Železničarjem so se v Ameriki znižale plače od 2 do 6 cent. na uro. Pri tem je prizadetih 325.000 uslužbencev. Znižanje je stopilo v veljavo 1. julija t. l.

KONSOLIDACIJA STROKOVNEGA GIBANJA.

Proletariat je danes raztrgan na nbroj kosov, katerih vsak hoče biti celota. Ta razkovanost je v veliki meri vzrok

žalostnemu položaju, v katerem se proletariat nahaja.

Pa prihajajo »proletarski« voditelji in pravijo, da je treba proletariat združiti v enotno fronto napram združenemu mednarodnemu kapitalu. Ali ni lepa, plemenita in koristna ta želja?

Karl Marx je rekel: Proletarci vseh dežel, združite se! Zasnoval pa je obenem tudi načrt, kako naj se proletariat združi, da bo rešen suženjstva. Pa če bi tudi ne bilo Marxa in njegovega nauka, bi si proletariat sam našel pot, ki ga naj vodi v boljšo bodočnost. Vedel bi tudi sam, da je proletarec v Franciji, Ameriki, Angliji in drugod istotako trpin, vedel bi, da je delavec katolik, protestant, žid istotako trpin . . . Zakaj bi ga torej sovražil?

Vrag je posejal med pšenico gorčično seme in pleveli, da je udušil rast pšenici. Tako je kapitalizem zasejal med proletariat narodnostno in versko vprašanje, da ga je s tem razcepil.

Tudi med železničarij imamo plevel, ki pravi, da je več kot pšenica. Zveza jugoslovanskih železničarjev stoji na narodnostni podlagi. Ali more ta združiti v sebi ves železničarski proletariat, ali more ona združiti v sebi železničarje celega sveta v celoto ki bi se borila enotno za zboljšanje svojega slabega gmotnega in socialnega položaja?

Prometna zveza pravi, da mora biti železničar varen, da bo zveličan in da si bo priboril boljši košček kruha. Kaj naj ona združi v sebi? Katolike, drugega pa po svojem programu ne more.

Konsolidacija proletariata bo prišla še le tedaj, ko bo proletariat čutil, da ga ne more razdruževati ne narodnost in ne vera.

In kedaj bo to? Prišli bodo ti časi, ko bo proletariat sam hotel. Ko se bo naveličal suženjstva, se bo združil, opustil bo narodnostne in verske boje in gledal na to, da se otrese kapitalističnega je-robstva.

OBVESTILO.

Podporno društvo železniških uslužbencev v Ljubljani je po sklepu odbora s 1. avgustom 1922 povišalo članarino na 2 Din.

Od 1. avgusta 1922 nadalje se izplača podpora za vak smrtni slučaj 1500 Din. Člani obeh prejšnjih društev Inomost in Ljubljana plačajo dvojno članarino in dobijo zato tudi dvojno posmrtnino.

Opozarjamo na redno plačevanje članarine, ker se zamudniki črtajo.

Gg. upokojenke in vdove prosimo, da se ob priliki poslani članarine, toda najkasneje do 30. oktobra 1922, na čeku pisмено izjavijo, če so pripravljene plačevati povišano članarino 2 Din mesečno, ker bi se jim v nasprotnem slučaju izplačala samo polovica posmrtnine, t. j. 750 Din. Glede pojasnil se je obračati na najbližnjo postajo. — Odbor.

Utrinki.

Kdor si domišlja da zadosti ve, ne zapazi kdaj po napačnem potu gre.

Svoboda govora, kakor jo tolmačijo kapitalistični vladarji, je samo za tiste, ki nič ne govore.

Srečni sužnji so največji sovražniki svobode.

Eden bog je, katerega priznavajo in časte vse cerkve brez razlike to je bog Mamon.

V imenu Saveza železničara Jugoslavije v Zagrebu izdaja: Strokovna komisija za Slovenijo v Ljubljani.

Odgovorni urednik: **France Marn.**
Tiskala »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.